SCENARIUSZ DLA EDUKATORÓW

Spektakl rzeźby "Tam gdzie rosły jabłonie"
Metodologia adaptacji rzeźbiarskiego spektaklu Ireny Brzeskiej dla edukatorów i nauczycieli
Uwaga ogólna: „Tam gdzie rosły jabłonie" - jest spektaklem rzeźby wykonanym w całości przez rzeźbiarkę. Przekazując "Scenariusz" pragniemy, aby środki artystyczne stanowiły jedynie atrybuty dla osiągnięcia celu: interakcji z publicznością, niesieniu uniwersalnych prawd, zachęcaniu do stawiania czoła wyzwaniom.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Scenariusz powstał w ramach projektu Wioska Dawnej Warmii 2025.
Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje.

CZĘŚĆ I: PRZYGOTOWANIE EDUKATORA
1. ZADANIA PRZYGOTOWAWCZE (2-3 tygodnie przed spektaklem)
A) CHARAKTERYSTYKA SPEKTAKLU
Temat przewodni: Wspomnienia z dzieciństwa, droga do spełniania marzeń, odkrywanie talentów
Grupa docelowa: Dzieci 5-12 lat + dorośli (spektakl międzypokoleniowy)
Kluczowe przesłanie:
Marzenia są na wyciągnięcie ręki (jak jabłka na drzewie)
Trudne drogi kształtują charakter
Dobrzy ludzie pomagają spełniać marzenia
Każdy ma talent, trzeba go odkryć
Specyfika spektaklu:
Łączy opowieść z rzeźbą/ilustracją
Angażuje dzieci poprzez śpiew, dialog, scenki
Bazuje na autentycznych wspomnieniach
Porusza tematy uniwersalne (szkoła, rodzina, przyjaźń, talenty)

B) OPRACOWANIE LOKALNYCH HISTORII
Zadanie: Zbierz 3-5 autentycznych wspomnień z Twojego regionu
Skąd czerpać historie:
Rozmowy z seniorami - odwiedź dom spokojnej starości, klub seniora
Lokalne archiwa - muzea, biblioteki, stowarzyszenia regionalne
Rodzinna tradycja - poproś rodziców dzieci o wspomnienia ich rodziców/dziadków
Media społecznościowe - grupa "Dawne [nazwa miasta]", lokalne fora
Twoje własne wspomnienia
Kryteria wyboru historii:
Autentyczna (prawdziwa historia konkretnej osoby)
Emocjonalna (wzrusza, bawi, zaskakuje) Uniwersalna (każdy może się z nią utożsamić) Edukacyjna (uczy czegoś o życiu, wartościach) Związana z realnym miejscem (konkretna szkoła, wieś, ulica z Twojego regionu) Odpowiednia dla dzieci (bez trudnych tematów)
Przykładowe tematy wspomnień:
Droga do szkoły (pieszo, rowerem, saniami zimą)
Pierwsza przyjaźń
Nauczyciel, który zmienił życie
Zabawa dzieci
Odkrycie talentu
Pomoc jakiej udzielono, wsparcie
Rodzinne tradycje
Wojenne lub powojenne dzieciństwo (dla starszych dzieci i dorosłych)
Przezwyciężenie trudności

OPRACOWANIE HISTORII - KROK PO KROKU:
KROK 1: Zbierz informacje
Podczas rozmowy ze świadkiem zapytaj o:
Kiedy to się wydarzyło? (rok, pora roku, wiek narratora)
Gdzie to się wydarzyło? (konkretne miejsce - nazwa szkoły, wsi, ulicy)
Kto był bohaterem? (imię, zawód, cechy charakteru)
Co się wydarzyło? (przebieg zdarzeń krok po kroku)
Dlaczego to wspomnienie jest ważne? (co dało bohaterowi)
Jakie szczegóły pamiętasz? (kolory, zapachy, dźwięki, słowa)
KROK 2: Zapisz historie w szkielecie fabularnym
Dla każdej historii wypełnij szablon:
TYTUŁ: (np. "Droga przez zaspę śnieżną")

NARRATOR: (np. Pan Jan, 78 lat, Fromborka)

MIEJSCE: (np. Droga między wsią Lelkowo a szkołą podstawową, lata 60.)

BOHATEROWIE:
- Główny: (Jan, 10 lat, uczeń)
- Poboczny: (Brat Andrzej, 12 lat)

PRZEBIEG:
1. Sytuacja początkowa (Jan i Andrzej wracali ze szkoły)
2. Problem (Burza śnieżna, zaspy)
3. Kulminacja (Jan wpada w zaspę, nie może się wydostać)
4. Rozwiązanie (Brat ratuje go, ale zostawia tornister)

5. Zakończenie (Muszą wrócić po tornister - razem 8 km!)

PRZESŁANIE:
"Trudne drogi kształtują charakter"

SZCZEGÓŁY DO ZAPAMIĘTANIA:
- Tornister był ciężki, pełen książek
- Śnieg sięgał po pas
- W domu czekała ciepła zupa

KROK 3: Wybierz 5-6 najlepszych historii
Upewnij się, że Twoje historie reprezentują różne tematy:
1 historia o MARZENIACH/TALENTACH
1 historia o PRZEZWYCIĘŻANIU TRUDNOŚCI
1 historia o DOBROCI/POMOCY
1 historia o PRZYJAŹNI
1 historia o MIEJSCU (dom, szkoła, natura)
(opcjonalnie) 1 historia TWOJA jako edukatora
KROK 4: Dopasuj historie do struktury spektaklu
Spektakl "Tam gdzie rosły jabłonie" ma strukturę 6 aktów + refren.
Podstawowa struktura do zachowania:
WPROWADZENIE (10 min)
Nauka refrenu "Jabłoneczka"
Pierwsze zaangażowanie dzieci w śpiew

AKT 1: ODKRYWANIE TALENTU (15 min)
Historia o przezwyciężeniu strachu / odkryciu talentu
INTERAKCJA: Dzieci śpiewają solo przed publicznością

AKT 2: PRZESTRZEŃ/NATURA (10 min)
Historia o pięknie miejsca, domu, otoczenia
INTERAKCJA: Scenka - nawiązywanie znajomości

AKT 3: DOBROĆ (10 min)
Historia o pomocy bez oceniania
Refren

AKT 4: DROGA/TRUDNOŚCI (10 min)
Historia o drodze do szkoły lub przezwyciężeniu trudności
INTERAKCJA: Dzieci podnoszą ręce i odpowiadają, jak chodzą do szkoły.

AKT 5: RÓŻNORODNOŚĆ TALENTÓW (10 min)
Historia o odkrywaniu różnych ścieżek, stereotypach
INTERAKCJA: Dyskusja - dlaczego dzieli się role?

AKT 6: MENTOR (10 min)
Historia o nauczycielu/osobie, która zainspirowała do zmian
Finałowy refren

ZAKOŃCZENIE (opcjonalne)
Wspólny warsztat praktyczny

C) PRZYGOTOWANIE KART POSTACI (5 SZTUK)
TO KLUCZOWY ELEMENT ANGAŻOWANIA DZIECI!
CO TO JEST: Karty postaci to ilustrowane kartony reprezentujące bohaterów wspomnień i symbole spektaklu. Dzieci otrzymują karty i wcielają się w role podczas spektaklu.
ILE KART POTRZEBA:
Dla grupy 20-25 dzieci: przygotuj 25-30 kart
5 różnych postaci/symboli (według Twojego spektaklu)
Każda postać w 5-6 egzemplarzach

KARTY POSTACI DLA "TAM GDZIE ROSŁY JABŁONIE"
KATEGORIA 1: MARZENIA
KARTA 1: JABŁONKA □ (6 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Małe drzewko jabłoni z czerwonymi jabłkami
Symbol: Marzenia, wzrost, pielęgnowanie
Kolor tła: Zielony jasny
Napis: JABŁONKA / MARZENIE
Dodatkowy element: Małe serce lub gwiazda
Rola w spektaklu:
Dzieci-Jabłonki śpiewają refren głośniej niż inni
Stoją przy każdym refrenie
Na zakończenie mówią swoje marzenia
Cytat do wydruku na odwrocie: "Jabłoneczka mała, w ogrodzie rosła. Dbałam o nią, podlewałam, komplementy jej mówiłam. Aby była piękna, aby miała siłę"

KARTA 2: PIOSENKARZ/PIOSENKARKA □ (5 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Mikrofon lub nuty muzyczne, postać śpiewająca
Symbol: Odwaga, talent, przełamywanie barier
Kolor tła: Złoty/żółty
Napis: PIOSENKARZ/KA
Dodatkowy element: Nuty, światła sceniczne
Rola w spektaklu:
Dzieci-Piosenkarze jako pierwsze zgłaszają się do śpiewania solo (AKT 1)
Pomagają prowadzić śpiew refrenu
Dostają mikrofon w różnych momentach
Cytat do wydruku na odwrocie: "Śpiewanie to olbrzymia przyjemność"

KATEGORIA 2: PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNOŚCI
KARTA 3: WĘDROWIEC/WĘDROWNICZKA □ (6 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Postać idąca ścieżką, plecak, buciki
Symbol: Droga, podróż, wytrwałość
Kolor tła: Brązowy/beżowy (jak droga)
Napis: WĘDROWIEC
Dodatkowy element: Ślady stóp, wijąca się droga
Rola w spektaklu:
Dzieci-Wędrowcy stoją w AKT 4 (historia o drodze do szkoły)
Pokazują ruchy: idą w miejscu, zatrzymują się w zaspie, wracają
Mogą opowiedzieć swoją drogę do szkoły
Cytat do wydruku na odwrocie: "Trudne drogi kształtują charakter"

KATEGORIA 3: DOBROĆ I RELACJE
KARTA 4: SERCE-POMOCNIK □ (5 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Duże serce lub dwie dłonie złączone
Symbol: Dobroć, pomoc, akceptacja
Kolor tła: Czerwony/różowy
Napis: POMOCNE SERCE
Dodatkowy element: Promieniujące światło
Rola w spektaklu:
Dzieci-Serca stoją w AKT 3 (historia o dobroci)
Pokazują gesty pomocy

Mówią dobre słowa innym
dzieciom
Cytat do wydruku na odwrocie: "Róbcie to tak, aby sprawić radość tej osobie"

KARTA 5: PRZYJACIEL/PRZYJACIÓŁKA □ (6 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Dwie postaci trzymające się za ręce
Symbol: Przyjaźń, nawiązywanie relacji
Kolor tła: Niebieski jasny
Napis: PRZYJACIEL/KA
Dodatkowy element: Uśmiechnięte twarze
Rola w spektaklu:
Dzieci-Przyjaciele grają w scenkę o nawiązywaniu znajomości (AKT 2)
Są wybierani do dialogu
Na końcu mogą podać sobie ręce lub przytulić się
Cytat do wydruku na odwrocie: "Może byście się poznały i zaprzyjaźniły"

DODATKOWA OPCJA: KARTY REGIONALNE
Jeśli chcesz dodać lokalny akcent, możesz stworzyć 6. KARTĘ:
KARTA 6: STRAŻNIK MIEJSCA □ (opcjonalnie 5 sztuk)
Opis:
Ilustracja: Budynek charakterystyczny dla Twojego regionu (szkoła, kościół, ratusz)
Symbol: Dziedzictwo, pamięć, lokalność
Kolor tła: Według herbu miasta
Napis: STRAŻNIK (nazwa miasta)
Rola w spektaklu:
Dzieci-Strażnicy reprezentują miejsce, którego dotyczy wspomnienie
Stoją gdy pada nazwa ich miasta/wsi
Na końcu mogą powiedzieć: "Nasze miejsce to..."

JAK PRZYGOTOWAĆ KARTY:
Materiały:
Gruby karton (220-300g) format A5 (14,8 x 21 cm)
Wydruki ilustracji postaci lub własne rysunki
Markery, farby, kredki do kolorowania
Dziurkacz + sznurki (60 cm na kartę) - karta na szyję
Opcjonalnie: laminator (dla trwałości)
Klej uniwersalny, nożyczki

WZÓR KARTY:

JAK ROZDAĆ KARTY:
MOMENT: Na początku spektaklu, po wprowadzeniu (ok. 5 min)
OPCJA 1: LOSOWANIE Z WORKA □ POLECANE
EDUKATOR:
"W tym worku są różne postacie z naszych wspomnień.
Jabłonki, Piosenkarze, Wędrowcy, Serca i Przyjaciele.
Każdy z was wylosuje swoją kartę i stanie się tą postacią przez cały spektakl.
Podejdźcie po kolei!"
Dzieci losują bez patrzenia
Element niespodzianki
Sprawiedliwy podział
OPCJA 2: ŚWIADOMY WYBÓR (dla mniejszych grup)
EDUKATOR:
"Przed wami leżą różne postacie.
Może czujecie, że jesteście Jabłonką - waszym marzeniem?
Może jesteście Wędrowcem - lubicie podróże?
A może Piosenkarzem - lubicie śpiewać?
Podejdźcie i wybierzcie swoją postać."

PO ROZDANIU - PREZENTACJA POSTACI (5 minut):
EDUKATOR:
"Poznajmy się!

Wszystkie JABŁONKI - wstańcie!
(dzieci wstają, podnoszą karty)
Jabłonki to nasze marzenia. Dbamy o nie i podlewamy!

PIOSENKARZE - Wasza kolej!
(dzieci wstają)
Piosenkarze to ci, którzy mają odwagę śpiewać!

WĘDROWCY - pokażcie się!
(dzieci wstają)
Wędrowcy to ci, którzy przechodzą trudne drogi!

POMOCNE SERCA - wstańcie!
(dzieci wstają)
Serca pomagają innym bez oceniania!

PRZYJACIELE - Jesteście tutaj?
(dzieci wstają)
Przyjaciele potrafią nawiązywać relacje!"

D) PRZYGOTOWANIE REKWIZYTÓW
GŁÓWNE REKWIZYTY (OBOWIĄZKOWE):
1. ILUSTRACJE / RZEŹBY DO KAŻDEGO AKTU (5-6 sztuk)
Zamiast rzeźb drewnianych możesz użyć:
Opcja A: Ilustracje 2D (najłatwiejsze)
Format: A2 lub A1 (duże, widoczne dla widowni)
Technika: Rysunek, malowanie, kolaż
Montaż: Naklejone na sztywny karton lub zawieszone
Przykłady ilustracji:
AKT
CO PRZEDSTAWIA
TECHNIKA
AKT 1
Szkolna klasa z ławkami i dziewczynka z warkoczem
Rysunek markerami + wycięte sylwetki
AKT 2
Krajobraz: łąka, drzewa, ścieżka, mały domek
Kolaż z tkanin i papieru
AKT 3
Budynek szkoły z czerwonej cegły
Malowanie farbami
AKT 4
Gospodarstwo: dom, zwierzęta, traktor, sad
Ilustracja z ruchomymi figurkami
AKT 5
Sala lekcyjna podzielona na pół: dziewczynki / chłopcy
Rysunek z podziałem linii
AKT 6
Sad jabłoniowy, postać staruszki, dzieci
Akwarela + wycięte postacie

Opcja B: Kukiełki / Pacynki (bardziej interaktywne)
Postacie głównych bohaterów wspomnień
Można kupić gotowe lub zrobić z filcu
Dzieci mogą je poruszać podczas opowiadania
Opcja C: Maski (dla dzieci-aktorów)
Proste maski postaci na patyku
Dziecko trzyma przed twarzą gdy "gra" postać
Łatwe do wykonania z kartonu
Opcja D: Maskotki / Pluszaki (dla małych dzieci)
Wykorzystaj gotowe maskotki: misie, lalki, zwierzątka
Reprezentują bohaterów historii
Dzieci mogą je przytulać

3. REKWIZYTY POMOCNICZE
Mikrofon (bezprzewodowy lub na kablu) - dla dzieci śpiewających solo
Worek / koszyk - do losowania kart postaci
Tablica lub flipchart - do zapisania tekstu refrenu
Kolorowe chusty/apaszki - dla dzieci-aktorów w scenkach

4. REKWIZYTY OPCJONALNE (WZBOGACENIE)
Dla AKT 4 (Droga do szkoły):
Mały tornister
Rower zabawka lub kierownica
Sztuczny śnieg (biała tkanina, wata)
Dla AKT 3 (Dobroć):
Igła i nitka (duże, widoczne)
Trąbka zabawka (do sceny ze smokiem)
Dla AKT 5 (Zajęcia techniczne):
Narzędzia zabawki (piłka, młotek)
Maszyna do szycia (miniaturka lub ilustracja)

JAK UŻYWAĆ REKWIZYTÓW:
ZASADA 1: ILUSTRACJA TO BRAMKA DO HISTORII
EDUKATOR (wyciąga ilustrację szkolnej klasy):
"Patrzcie... to jest klasa w małej szkole na Warmii.
W tej klasie, wiele lat temu, siedziała mała dziewczynka.
Nazywała się... (tu możesz użyć prawdziwego imienia lub zmienić).
I teraz posłuchajcie jej historii..."

(opowiadasz historię o dziewczynce, która miała złe oceny z muzyki)

ZASADA 2: KUKIEŁKA czyli BOHATER MÓWI
EDUKATOR (bierze kukiełkę dziewczynki):
"Cześć, jestem Kasia. Mam 9 lat i chodzę do czwartej klasy.
Najgorsze oceny mam z muzyki..."

(kukiełka "mówi" - Ty zmieniasz głos)

ZASADA 3: DZIECI MOGĄ TRZYMAĆ REKWIZYTY
EDUKATOR:
"Potrzebuję dwoje dzieci, które pomogą mi opowiedzieć tę historię.
Kto chce być bratem? Kto chce być siostrą?"

(dzieci wychodzą, dostają maski / kukiełki / chusty)

"I teraz rodzeństwo wraca ze szkoły... Siostra, ty stań tutaj..."

CZĘŚĆ II: PROWADZENIE SPEKTAKLU
1. STRUKTURA SPEKTAKLU - SZCZEGÓŁOWY PLAN
CZAS CAŁKOWITY: 30-60 minut

WPROWADZENIE (max 10 minut)
CO ROBISZ:
Wejście i przywitanie (2 min)
"Dzień dobry! Nazywam się [imię].
Jestem [nauczycielem / edukatorem / opowiadaczem historii].
Dzisiaj zabiorę was w podróż do przeszłości.
Do czasów, gdy wasze babcie i dziadkowie byli dziećmi."

Historia o jabłoniach (3 min)
"Pamiętam z dzieciństwa dzikie jabłonie...
Które rosły na miedzach, na skraju lasu...
Przy drodze, którą ze szkoły wracałam do domu...
Jabłka były jak marzenia - na wyciągnięcie ręki.

Wyobraźcie sobie, że wasze marzenie się spełnia...
Wyobraźcie sobie, że jesteście dziećmi...
Że idziecie drogą, przy której rosną dzikie jabłonie...
Że rwiecie i jecie jabłka..."

Wprowadzenie refrenu (5 min)
"Nauczę was piosenki o jabłonce.
Jabłonka to symbol marzenia.
Dbamy o nie, podlewamy, mówimy mu dobre słowa.
Posłuchajcie..."

(śpiewasz refren raz i powoli)

"A teraz razem..."

(śpiewacie 2-3 razy, coraz głośniej)

REFREN - MELODIA: Prosta, powtarzalna melodia. Możesz użyć:
Znanej melodii ludowej (np. "Wlazł kotek na płotek")
Własnej melodii (4-5 nut, prosta)
Recytacji rytmicznej (bez melodii)
TEKST REFRENU:
Jabłoneczka mała
W ogrodzie rosła
Dbałam o nią
Podlewałam
Komplementy jej mówiłam
Aby była piękna
Aby miała siłę

ROZDANIE KART POSTACI (5 minut)
CO MÓWISZ:
"A teraz każdy z was stanie się częścią naszych wspomnień.
W tym worku są różne postacie:
- Jabłonki - symbole marzeń
- Piosenkarze - ci, którzy mają odwagę śpiewać
- Wędrowcy - ci, którzy przechodzą trudne drogi
- Pomocne Serca - ci, którzy pomagają innym

- Przyjaciele - ci, którzy potrafią nawiązywać relacje

Każdy wylosuje swoją kartę. Podejdźcie po kolei!"

CO ROBISZ:
Dzieci podchodzą pojedynczo
Losują kartę z worka
Zawieszają na szyi
Wracają na miejsce
PREZENTACJA POSTACI:
"Poznajmy się!

Wszystkie JABŁONKI - wstańcie i pokażcie swoje karty!
(dzieci wstają)
Jabłonki to nasze marzenia. Będziecie śpiewać refren najgłośniej!

PIOSENKARZE - Wstańcie!
(dzieci wstają)
Piosenkarze będą odważnie śpiewać przed wszystkimi!

WĘDROWCY - Pokażcie się!
(dzieci wstają)
Wędrowcy przejdą z nami trudne drogi!

POMOCNE SERCA - Gdzie jesteście?
(dzieci wstają)
Serca będą pomagać innym!

PRZYJACIELE - To wy!
(dzieci wstają)
Przyjaciele nauczą nas, jak nawiązywać znajomości!"

AKT 1: ODKRYWANIE TALENTU (15 minut)
TEMAT: Radość, przezwyciężanie strachu, odkrywanie talentu
TWOJA HISTORIA (wybierz jedną z poniższych lub użyj własnej):
Historia A: Dziewczynka, która nie umiała śpiewać (jak w oryginale spektaklu rzeźby) Historia B: Chłopiec, który bał się mówić przed klasą (adaptacja) Historia C: Dziecko, które odkryło talent do malowania (alternatywa)

PRZEBIEG AKTU 1:
1. Wyciągnij ilustrację/kukiełkę (1 min)
(Pokazujesz ilustrację szkolnej klasy)

"To jest klasa w małej szkole [nazwa miejsca z Twojego regionu].
Wiele lat temu siedziała tu dziewczynka.
Miała warkocz i najbardziej bała się lekcji muzyki..."

2. Opowiedz historię (5 min)
(Opowiadaj powoli, z emocją)
Używaj dialogów ("Pani powiedziała: Nie musisz chodzić na chór")
Zmieniaj ton głosu dla różnych postaci
Rób pauzy dramatyczne
Patrz na dzieci, nawiązuj kontakt wzrokowy
3. Zaśpiewaj refren (2 min)
"I ta dziewczynka przez wiele lat nie śpiewała...
Aż pewnego dnia napisała swoją pierwszą piosenkę.
I wiecie co? Od tego dnia śpiewa każdego dnia!
Bo śpiewanie to olbrzymia przyjemność!

A teraz wszyscy razem - refren!"

(Wszyscy śpiewają refren)
4. INTERAKCJA: Zaproszenie dzieci do śpiewania (7 min)
"A teraz może ktoś z was marzy o tym,
żeby zostać piosenkarzem lub piosenkarką?
Żeby spełniały się marzenia, trzeba zrobić pierwszy krok. Chociaż malutki.

Kto z was marzy o tym, żeby stanąć na scenie i zaśpiewać?
Dzisiaj może być ten pierwszy krok!

Wszystkie PIOSENKARZE i PIOSENKARKI - macie pierwszeństwo!
Kto się odważy?"

TECHNIKA PROWADZENIA:
Dziecko wychodzi na scenę:
"Zapraszamy! Wielkie oklaski!
Jak masz na imię?"

(Dziecko mówi imię)

"Piękne imię! A teraz zaśpiewamy razem.
Ja zacznę, a ty powtarzasz po mnie. Dobrze?"

(Śpiewasz powoli, wers po wersie, dziecko powtarza)

"Jabłoneczka mała..."
(Dziecko: "Jabłoneczka mała...")
"W ogrodzie rosła..."
(Dziecko: "W ogrodzie rosła...")

(itd.)

"A teraz wszyscy pomóżmy [imię]!
Śpiewamy razem!"

(Wszyscy śpiewają, dziecko dostaje wsparcie)

"Ogromne brawa dla [imię]!
To było bardzo trudne - stanąć na scenie.
Mam nadzieję, że to był pierwszy krok
do spełnienia swojego marzenia!"

Jeśli zgłosi się więcej dzieci:
Zaproś 2-3 dzieci maksymalnie
Każde dostaje swój moment
Zawsze kończ wielkimi brawami
Jeśli nikt się nie zgłosi:
"To w porządku! Może jeszcze nie nadszedł czas.
Ale pamiętajcie - marzenia czekają, jak jabłka na drzewie.
Wystarczy wyciągnąć rękę!"

5. Refren finałowy aktu (1 min)
"I teraz wszyscy razem, z całej siły!"

(Wszyscy śpiewają refren)

AKT 2: PRZESTRZEŃ I PRZYJAŹŃ (15 minut)

TEMAT: Piękno miejsca, spokój natury, nawiązywanie znajomości
1. Wyciągnij ilustrację krajobrazu (1 min)
(Pokazujesz ilustrację z łąką, domkiem, drzewami)

"A teraz przeniesiemy się w inne miejsce...
Do małej wsi [nazwa z Twojego regionu].
Tutaj mieszkała dziewczynka, która miała wokół siebie...
Przestrzeń pełną piękna."

2. Opowiedz historię (4 min)
"Z jej podwórka rozciągał się widok na staw, pola i las.
Były tam drzewa, a gdzie drzewa - tam ptaki.
Wiosną i latem łąki zamieniały się w dzikie ogrody,
pełne kolorowych kwiatów..."

(Śpiewnie, jak poezja:)
"Żółte... Białe... Fioletowe...
Niebieskie... Czerwone... Pomarańczowe...
Wiatr je siał... Wiatr z nimi tańczył...

Dziewczynka szła ścieżką przez łąkę,
patrzyła, słuchała... szła do swojego marzenia."

3. Przejście do tematu przyjaźni (2 min)
"Drzewa, ptaki, łąki - to wszystko daje nam spokój.
Ale do spełniania marzeń potrzebni są też ludzie.
Dobrzy ludzie, których spotykamy na swojej drodze.

Ale jak ich spotkać?
Niektórym łatwo jest nawiązać znajomość,
innym przychodzi to z trudem.
Więc teraz poćwiczymy - jak nawiązać znajomość!"

4. INTERAKCJA: Scenka o nawiązywaniu znajomości (7 min)
"Zapraszam cztery osoby:
- Dwie osoby będą trzymać naszą ilustrację
- Dwie osoby będą grać scenę

Wszystkie osoby trzymające karty "PRZYJACIÓŁ" - macie pierwszeństwo!
Kto się zgłosi?"

CO POTRZEBUJESZ:
Ilustrację z dwiema postaciami (dziewczynka i chłopiec) LUB
Dwie kukiełki/maski LUB
Dwie apaszki/chusty (dzieci grają siebie)
PRZEBIEG SCENKI:
Wybierz 2 dzieci do grania:
"Świetnie! Mamy [imię 1] i [imię 2].
A teraz scenka wygląda tak:

Spotkacie się po raz pierwszy.
Powiecie sobie 'Cześć!'
I zaczniecie rozmowę.

Możecie się przedstawić, zapytać skąd jesteście,
co lubicie robić, w co się bawić...
Nawiązywanie znajomości można się nauczyć!

Proszę bardzo, zaczynajcie!"

GDY DZIECI SIĘ KRĘPUJĄ - POMAGASZ:
"Może zaczniecie od 'Cześć'?"

(Dzieci: "Cześć")

"A teraz przedstawcie się - 'Ja mam na imię...'"

(Dzieci: "Ja mam na imię Kasia", "Ja mam na imię Tomek")

"Świetnie! A teraz może zapytaj, skąd jesteś?"

(Dziecko: "Skąd jesteś?")
(Drugie dziecko: "Z Olsztyna. A ty?")

"Super! A teraz zapytaj, co lubisz robić?"

(Dziecko: "Co lubisz robić?")
(Drugie dziecko: "Lubię czytać książki. A ty?")

(itd.)

RESZTA DZIECI MOŻE PODPOWIADAĆ:
"Widzicie, reszta widowni może nam pomóc!
O co jeszcze mogą zapytać te dzieci?
Podpowiadajcie!"

(Dzieci z widowni: "Zapytaj, czy ma zwierzątko!", "Zapytaj o hobby!")

ZAKOŃCZENIE SCENKI:
"Jak widzicie, nawiązywanie znajomości
nie jest takie łatwe!
Trzeba się odważyć i zadać pierwsze pytanie.

A czy wy się znacie?"

(Dzieci: "Nie")

"To może właśnie tutaj, dzisiaj,
zaprzyjaźnicie się?
I to będzie przyjaźń na całe życie!

Wielkie brawa dla naszych aktorów!"

5. Refren (1 min)
"A teraz wszyscy razem!"

(Wszyscy śpiewają refren)

AKT 3: DOBROĆ (10 minut)
TEMAT: Pomaganie bez oceniania, dobre uczynki, satysfakcja
1. Wyciągnij ilustrację szkoły (1 min)
(Pokazujesz ilustrację ceglanej szkoły)

"To jest szkoła w [nazwa miejsca - np. Lelkowo].
Wiele lat temu przyjechał tu teatrzyk kukiełkowy.
Grali bajkę o Czerwonym Kapturku i smoku.
I wydarzyło się coś pięknego..."

2. Opowiedz historię (5 min)

"Przed spektaklem aktorka zauważyła chłopczyka,
który miał rozdarte ubranie.

Powiedziała: 'Chłopczyku, chłopczyku,
twoja mama pewnie jest zapracowana,
nie ma czasu. Daj - zaszyję ci.'

Wzięła igłę i nitkę i zaszyła chłopcu ubranie."

(Możesz pokazać duże igłę i nitkę - rekwizyt)
"A potem zaczął się spektakl.
Pamiętam, że gdy smok otwierał paszczę..."

(Wyciągasz rekwizyt smoka lub kukiełkę)
"...aktor grał na trąbce: TUTUTUTU TUTUUU!"

(Możesz zagrać na prawdziwej trąbce lub naśladować dźwięk)
"Aktorka mogła powiedzieć: 'Co za wyrodna matka!'
Ale nie powiedziała.
Powiedziała: 'Twoja mama jest zapracowana. Daj - pomogę ci.'

Jeśli pomagacie innym, róbcie to tak,
aby sprawić radość tej osobie.
Nie oceniajcie.
Czerpcie przyjemność z tego,
że dzięki waszym działaniom
ktoś czuje się szczęśliwy, lubiany, akceptowany.
I ma siłę spełniać marzenia!"

3. INTERAKCJA: Rozmowa o pomaganiu (3 min)
"A wy pomagacie innym?
Kto dzisiaj pomógł komuś?
Może w szkole? Może w domu?

Wszystkie POMOCNE SERCA - wstańcie!
Kto chce opowiedzieć, jak pomagał?"

(Dzieci z kartami SERC mogą opowiedzieć krótkie historie)
"Widzicie? Każdy z was może pomagać.
Każdy z was ma w sobie pomocne serce!"

4. Refren x2 (1 min)
"Zaśpiewajmy dwa razy, bo dobre uczynki
zasługują na głośniejszą piosenkę!"

(Wszyscy śpiewają refren 2 razy)

AKT 4: DROGI I TRUDNOŚCI (15 minut)
TEMAT: Droga do szkoły, przezwyciężanie trudności,
kształtowanie charakteru
1. Wyciągnij ilustrację gospodarstwa (1 min)
(Pokazujesz ilustrację z domem, zwierzętami, traktorem)

"A teraz wrócimy do innej wsi na Warmii.
W małej wsi - zaledwie kilka gospodarstw.
W każdym z nich..."

(Wyciągasz małe figurki lub pokazujesz na ilustracji)
"Krowy... Kury... Świnie... Kaczki...
Przed każdym domem ogród z kwiatami i
warzywami.
Za domem - sad z jabłoniami."

2. Opowiedz historię o drodze do szkoły (6 min)
"W tej wsi mieszkała dziewczynka.
Do szkoły miała cztery kilometry.
Na początku chodziła piechotą.
Potem rodzice kupili jej rower - było łatwiej!

Ale gdy przychodziła jesień,
droga stawała się nieprzejezdna.
Błoto, kałuże... i znowu trzeba było iść piechotą.

A zimą? Czasami odwoził ją tata... traktorem!"

(Pokazujesz figurkę traktora)
"Ale pewnego zimowego dnia
wydarzyło się coś niezwykłego..."

(Wyciągasz ilustrację dzieci w śnieżnej zaspie)
"Dziewczynka wracała ze szkoły z bratem.
Szalała burza śnieżna.
Na drodze tworzyły się olbrzymie zaspy.

W pewnym momencie dziewczynka wpadła
w taką śnieżną pułapkę!
Próbowała się wydostać, ale nie dawała rady.
Więc zawołała: 'Ratuj mnie! Bo ja tu zamarznę!'

Brat zdjął tornister i zaczął ciągnąć siostrę.
Operacja ratunkowa się udała!

Szczęśliwi powędrowali do domu.
Ale gdy byli prawie na miejscu,
dziewczynka spojrzała na brata:
'A gdzie masz tornister?'

'Ja? Zostawiłem przy zaspie...'

Co było robić?
Zawrócili i powędrowali po tornister.
Tego dnia, wracając ze szkoły,
zrobili chyba z osiem kilometrów!"

3. INTERAKCJA: Rozmowa o drodze do szkoły (7 min)
"A jak wygląda WASZA droga do szkoły?

Kto z was przychodzi piechotą? Ręce do góry!"

(Dzieci podnoszą ręce, możesz liczyć)
"A kto przyjeżdża rowerem?"

(Dzieci podnoszą ręce)
"A kto autobusem szkolnym?"

(Dzieci podnoszą ręce)
"A kogo rodzice podwożą pod samą szkołę?"

(Dzieci podnoszą ręce)
"Jak widzicie - już na samym początku

jednym jest łatwiej, a drugim trudniej.

Wszyscy WĘDROWNICY i WĘDROWNICZKI - wstańcie!
Kto chce opowiedzieć o swojej drodze do szkoły?
Może ktoś miał trudną drogę? Przygodę?"

(Dzieci z kartami Wędrowców mogą opowiedzieć swoje historie)
PRZYKŁADY PYTAŃ DO DZIECI:
"Ile masz kilometrów do szkoły?"
"Czy kiedyś zdarzyło ci się coś śmiesznego/trudnego po drodze?"
"Z kim chodzisz do szkoły?"
"Co widzisz po drodze?"
PODSUMOWANIE:
"Trudne drogi kształtują charakter.
Każda przeszkoda, którą pokonujecie,
każda trudność, którą przezwyciężacie,
robi was silniejszymi.
Jak jabłonka, którą podlewamy!"

4. Refren (1 min)
"Wszyscy WĘDROWCY - śpiewajcie najgłośniej!"

(Wszyscy śpiewają, Wędrowcy mocniej)

AKT 5: ODKRYWANIE TALENTÓW (15 minut)
TEMAT: Różnorodność talentów, stereotypy, podążanie swoją drogą
1. Wyciągnij ilustrację podzieloną na pół (1 min)
(Pokazujesz ilustrację klasy podzielonej na pół:
dziewczynki po jednej stronie, chłopcy po drugiej)

"To jest szkoła we Fromborku.
Lata osiemdziesiąte.
Zajęcia techniczne...

Połączono dwie klasy: A i B.
Potem podzielono dzieci na dwie grupy:
oddzielnie chłopcy, oddzielnie dziewczynki."

2. Opowiedz historię (5 min)
"Zajęcia odbywały się w dwóch salach obok siebie."

(Zmień głos na głębszy - chłopcy)
"CHŁOPCY: Cięliśmy! Sklejaliśmy!
Szlifowaliśmy! Piłowaliśmy! Lutowaliśmy!"

(Zmień głos na wyższy - dziewczynki)
"DZIEWCZYNKI: Robiłyśmy na drutach!
Szyłyśmy na maszynie! Piekłyśmy i gotowałyśmy!"

(Normalny głos)
"Jedna dziewczynka lubiła szyć na maszynie,
ale nie cierpiała gotować.
I zazdrościła chłopakom,
że oni robią takie fajne rzeczy z drewna!"

(Głos chłopca)
"A ja lubiłem majsterkować!
Ale lubiłem też piec i gotować!
I zazdrościłem dziewczynom, że one to robią!"

(Normalny głos)
"No właśnie... To dlaczego ich podzielono?"

3. INTERAKCJA: Dyskusja (8 min)
"A wy jak myślicie?
Dlaczego dzieli się na zajęcia dla chłopców
i zajęcia dla dziewcząt?

KAŻDA odpowiedź jest dobra!
Nie ma złych odpowiedzi!

Kto chce powiedzieć, co myśli?"

DAJ DZIECIOM MIKROFON I SŁUCHAJ:
Dzieci mogą powiedzieć np.:
"Bo chłopcy są silniejsi"
"Bo dziewczynki lepiej gotują"
"Bo tak zawsze było"
"Bo rodzice tak chcą"
"To niesprawiedliwe!"
"Każdy powinien robić, co lubi"
TWOJA ROLA:
Nie oceniaj odpowiedzi
Nie mów "dobrze" lub "źle"
Zadawaj pytania: "A dlaczego tak myślisz?" "Ciekawe! A kto myśli inaczej?"
Podsumuj wszystkie głosy
PODSUMOWANIE:
"Słyszeliśmy różne zdania.
Jedno jest pewne:

Gdy dorastamy, odkrywamy swoje talenty.
Ważne, aby spróbować RÓŻNYCH zajęć.
I podążyć drogą, która sprawi nam
największą przyjemność.

Może ktoś z was, chłopców, marzy o gotowaniu?
To świetnie! Najlepsi kucharze to mężczyźni!

Może ktoś z was, dziewczynki, marzy o majsterkowaniu?
Świetnie! Są wspaniałe inżynierki i architektki!

Wszyscy mają różne talenty.
Wszyscy mogą spełniać różne marzenia.
Jak jabłonie - są różne odmiany,
ale wszystkie dają owoce!"

4. Refren (1 min)
"I teraz refren o sile - o sile waszych talentów!"

(Wszyscy śpiewają)

AKT 6: MENTOR - JABŁONECZKA JAKO METAFORA (10 minut)
TEMAT: Nauczyciel / mentor, który wierzy w dzieci, symbol jabłonki
1. Wyciągnij ilustrację sadu z dziećmi (1 min)
(Pokazujesz ilustrację: sad jabłoniowy,
postać staruszki, małe dzieci)

"A teraz poznamy historię pani Klary.

To historia, która wydarzyła się ponad 70 lat temu.
Zaraz po wojnie.
Ale jest tak piękna, że warto ją zapamiętać."

2. Opowiedz historię pani Klary (6 min)
"Pani Klara chodziła do małej wiejskiej szkoły.
Piękny budynek z czerwonej cegły.
Obok szkoły był ogród,
a w nim drzewa owocowe, krzewy, warzywa, truskawki.

Czasami dzieci pracowały w tym ogrodzie:
sadziły, bieliły, pielęgnowały rośliny.
Czasami odbywały się tam lekcje biologii.

Dzieci miały bardzo mądrego nauczyciela.
Ale nie tylko uczył ich matematyki i przyrody.
Zaszczepił w nich coś ważniejszego:
WIARĘ.

Wiarę, że są mądre.
Wiarę, że są zdolne.
Wiarę, że mogą spełniać marzenia.

Nauczyciel w ogrodzie przy szkole
sadził dzikie drzewka... z ziarenek.
Gdy podrosły, szczepił na nich
szlachetne odmiany jabłoni.

A na zakończenie roku szkolnego,
gdy uczniowie ostatniej klasy
odbierali świadectwa...
Nauczyciel wręczał każdemu z nich
malutką jabłoneczkę."

(Możesz pokazać małą gałązkę lub sadzonkę)
"Pani Klara dostała Szarą Renetę.
Zabrała ją do domu
i posadziła w ogrodzie swoich rodziców.

Dbała o nią...
Podlewała...
Mówiła jej komplementy..."

(Tu możesz zrobić pauzę, dzieci same mogą powiedzieć: "Aby była piękna, aby miała siłę!")
"Drzewko przyjęło się
i przez wiele, wiele lat
dawało pyszne owoce...

Nauczyciel szczepił na dzikich drzewkach
szlachetne odmiany.

Nauczyciel zaszczepił w wiejskich dzieciach
wiarę, że są mądre, zdolne,
że potrafią spełniać marzenia..."

3. INTERAKCJA: Marzenia dzieci (2 min)
"A teraz wszystkie JABŁONKI - wstańcie!

Każdy z was jest jak mała jabłoneczka.
Macie w sobie marzenia.

Kto chce powiedzieć, o czym marzy?
Jakie jabłko chce wydać?"

(Dzieci-Jabłonki mówią swoje marzenia: "Chcę zostać lekarzem", "Chcę być piłkarzem", "Chcę podróżować po świecie", etc.)
4. FINAŁOWY REFREN (1 min)
"Życzę wam, abyście na swojej drodze
spotykali tylko takich ludzi -
którzy w was wierzą,
którzy was wspierają,
którzy pomagają wam rosnąć.

I aby wasze marzenia się spełniały!

A teraz wszyscy razem, z całych sił - OSTATNI REFREN!"

(Wszyscy śpiewają refren, możesz dodać ruchy)
"Jabłoneczka mała" - pokazują małe drzewko rękami
"Podlewałam" - udają podlewanie
"Aby miała siłę" - podnoszą ręce do góry

ZAKOŃCZENIE (5-10 minut)
OPCJA A: PODZIĘKOWANIE I POŻEGNANIE
"Dziękuję wam za wspólną podróż
przez wspomnienia naszego regionu!

Pamiętajcie:
- Marzenia są jak jabłka - na wyciągnięcie ręki
- Trudne drogi - kształtują charakter
- Dobrzy ludzie - pomagają nam rosnąć
- Każdy ma swój talent

Możecie zabrać swoje karty do domu.
Niech przypominają wam o dzisiejszym spotkaniu!"

(Brawa. Dzieci mogą zostać z kartami)

OPCJA B: WARSZTAT PRAKTYCZNY (jeśli masz czas i materiały)
"A teraz zapraszam wszystkich,
którzy chcą spróbować czegoś nowego!

Może chcecie narysować swoją jabłonkę-marzenie?
Może chcecie napisać, o czym marzycie?
Może chcecie zrobić malutką rzeźbę z gliny?"

Przygotuj stoły z materiałami:
Kartki A4 i kredki/markery
Glina/masa solna
Patyczki do rzeźbienia)
"Podejdźcie do stołów i twórzcie!
Pokażę wam, jak to zrobić."

(Pracujesz z dziećmi indywidualnie, pomagasz, rozmawiasz o ich marzeniach)

2. DODATKOWE TECHNIKI PROWADZENIA
A) ZARZĄDZANIE GRUPĄ

GDY DZIECI SIĘ NUDZĄ:
Zmień tempo - zaśpiewaj refren szybciej
Dodaj ruch - niech dzieci wstaną, tupią, klaszczą
Zadaj pytanie - "A wy co byście zrobili?"
Skróć historię - przejdź do interakcji

GDY DZIECI SĄ ZBYT GŁOŚNE:
Zaśpiewaj refren szeptem - dzieci instynktownie ściszą głos
Powiedz: "Kto słyszy mój głos - klaśnij raz" (stopniowo ściszaj grupę)
Zrób przerwę: "Wszyscy głęboki wdech i... wydech..."
Użyj dzwonka/grzechotki - umów się, że to znak ciszy

GDY DZIECKO JEST NIEŚMIAŁE:
Nie zmuszaj do występu
Zapytaj: "Może chcesz trzymać rekwizyt zamiast mówić?"
Pozwól wyjść na scenę z przyjacielem
Doceniaj każdy mały krok

GDY DZIECKO DOMINUJE W GRUPIE:
"Świetnie! A teraz posłuchajmy kogoś innego"
Daj mu specjalne zadanie: "Ty będziesz prowadził refren"
Poproś o pomoc techniczną: "Ty trzymasz ilustrację"

B) MODULACJA GŁOSU